

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 91. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593150240/facsimile.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

Comtessen selv lod til at føre et frit og selvstændigt Liv; hun var her paa et længere Besøg, vilde besøge et andet Gods og tænkte paa at reise udenlands, helst til Italien.

Greven kom ind og gjorde Undskyldninger for, at han efter sin lange Fraværelse havde fundet uopsættelige Forretninger at varetage. Han førte mig om i Huset og spurgte, hvad jeg nu kunde ønske at tage mig for en Times Tid, til han var fri: gjøre en Ridetour eller Kjøretour, læse i Bibliotheket, eller hvad jeg blot kunde tænke mig. Jeg valgte at ride ud og see lidt af Egnen i det smukke Veir, og kort efter var jeg tilhest, fulgt af en Rideknægt. Naar nogen Kjørende saaes foran os, red han forbi mig med Hatten i Haanden og gjenne dem af Veien; de kjørte hen til Grøfteranden, holdt stille og toge Hatten af, medens jeg red forbi. Den Høihed, hvori jeg saaledes syntes at svæve, var mig behagelig og ubehagelig. Det kunde ikke undgaaes, at jeg følte mig ligesom af Silke overfor Vadmæl; men det generede mig, at Silken dog ikke var min egen, og i nogle Øieblikke stod dette Laan af menneskelig Underdanighed saa pinligt for min Bevidsthed, saa skjærende forskjelligt fra den sande Ære, jeg eftertragtede, at jeg for at holde det ud, betragtede denne Modsætning imellem, hvad jeg var, og hvad jeg syntes at være, som første Afdrag paa min Straf. Men det er en Straf, som man i Længden finder sig i.

Med Grevinden kom jeg snart paa en ret behagelig Fod. Overgangsleddet var, at vi kom til at tale Fransk, hvilket hun gjerne talte, maaskee for at vise sin usædvanlige, elegante Sikkerhed deri. Hun var »endnu ung«, d.v.s. noget over tredive Aar, meget from og meget pragtlysten eller, som hun selv ønskede det opfattet, smagfuld i sin Klædedragt. Dette omtalte hun som en Pligt, hun skyldte sin Stand; men vi kom rigtignok ikke strax til at tale om Sigt; thi i Førstningen var hun, skjøndt meget høflig, ogsaa meget afmaalt. Men da hun en gang kom til at tale med mig om Religion og mærkede, at jeg havde religiøse Forestillinger uden at være sand Troende, fandt hun Tilfredsstillelse i at forsøge at faae mig paa rette Vej og talte da med et ringeagtende Suk om den hele Verdslighed, hvori hendes »Pligt« bød hende at leve. Havde det staaet til hende, var hun som Jomfru gaaet i et protestantisk Kloster og havde levet for at pleie Syge og Forladte; nu var hun blevet en Greves Hustru og maatte passe den Pligt, som Himlen havde paalagt hende. »Hver har sit Kors i denne Verden,« sagde hun; »for os gjælder det om at blive salige trods Rigdommen,

og det er meget vanskeligt.» Jeg troer virkelig, at hun var religiøs, skjøndt ikke i den Forstand, at hun vilde nægte sig selv noget Alvorligt for Guds Skyld; men hun holdt sig saavidt mulig i en saadan Sindstemning, at hun med en vis blid Lyrik kunde vise Vorherre Opmærksomhed. Hun betragtede sig som Familiens Gesandt hos Vorherre.

Comtesse Felicia, der stadig vedblev at komme ned og gjøre Honneurs ved Frokosten, var derimod den personificerede Verdslighed. Det, hun beskæftigede sig med, var Verden, som den var, og aldeles ikke, som den skulde være. Hun fortalte gjerne og vilde gjerne høre fortælle om Virkeligheden, om personlige Forhold og Tilstande, og handlede det sig, at Taleren førte hende til Begivenheder eller Forhold, som en Dame ikke gjerne dvæler ved, saa fjernede hendes Ord sig med let Anstand ved Døren og havde dog bragt min Tanke indenfor. Man fik uvilkaarlig en Følelse af, at der var noget Bravt og Sundt i hendes Natur; men hun var med alle sine Begreber, Forestillinger og Sympathier begrænset af sin Stand, af «Selskabet». Ved sin Opdragelse og ved sit talrige Bekjendtskab kunde hun føle saa at sige gennem Fingerspidserne, hvad «man» vilde dømme om en Handling, og denne ubestemmelige Codex, hvorefter «man» dømte, var hendes Bibel. For et ungt Menneske, der skal ud i Verden, er Omgangen med en saadan Dame i høi Grad gavnlig; jeg lærte saa Meget af hende, at jeg i Øieblikke faldt paa den, vistnok aldeles ugrundede Mistanke, at hun tog mig i Lære. Hvad jeg ved hende fik Øiet op for og derpaa af Omgivelserne end mere lærte, var Kundskab om den aristokratiske Opfattelse af Livet: En naav Tro paa deres Slægt, der væsenlig erstatter Evighedstroen; Selvfølelse uden Selvkritik; en yderst behagelig Evne til at kunne gaae ind i sit Hus og af Stamtræet hente en begrænset Pligtfølelse, der ikke fordrer mere af Egoismen, end den holder af; en næsten mystisk Tro paa Grunden, Jorden, Familiejorden, der holder dem i særligt, afsluttet Forhold til de ældste Tider, medens andre Mennesker kun have Adkomst til sex Fod Jord paa den almindelige Kirkegaard. Dette Sidste, Tilknytningen til Grunden, kunde jeg især godt forstaae; en lignende Følelse havde ligget i mit Sind, før vi mistede Gaarden; nu var jeg løsreven derfra, rodløs, og naar jeg theoretisk kunde troste mig selv med, at jeg da havde den almindelige Op-gave: at slaae Rod i Evigheden, saa var det mig dog praktisk til meget liden Trost, og jeg folte mig ofte i en besynderlig Tilstand; jeg gik